

TA’LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O’RNI

Ibragimova Mayram G’ulomovna

Qo`qon DU texnologik ta`lim va kutubhonashunoslik kafedrası dotsenti.

ibragimovamaryamxon1@gmail.com

Abbosova Iroda Bahodirovna

QDPI magistranti.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.23831014>

Annotatsiya. Maqolada raqamli texnologiya vositalarining rivojlanib borishi va ta’lim sohasining faoliyatiga qanday ta’sir qilayotgani va darslardagi integratsiya jarayoni haqida o’rganiladi. Maqolada Raqamli texnologiyalar nafaqat o’qitish usullarini modernizatsiya qilishi, balki o’quvchilarning bilim olish jarayonini samarali va qiziqarli bo’lishiga sabab bo’lishi tahlil qilinadi. Shuningdek maqolada an’anaviy va interaktiv vositalar orqali o’tilgan dars jarayonlari qiyosiy tahlil metodi orqali tahlil qilinadi.

Kalit so’zlar: ta’lim samaradorligi, raqamli texnologiyalar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, innovatsion ta’lim, elektron ta’lim, masofaviy ta’lim, raqamli ta’lim platformalari, interaktiv metodlar, sun’iy intellekt, ta’lim jarayoni, axborot resurslari, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, raqamli savodxonlik, ta’lim sifati, o’quv jarayonini takomillashtirish.

РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБРАЗОВАНИЯ

Майрам Гуломовна Ибрагимова

доцент кафедры технологического образования и библиотечного дела Кокандского государственного университета.

ibragimovamaryamxon1@gmail.com **Аннотация.**

Abbosova Iroda Bahodirovna

QDPI magistranti.

Аннотация В статье рассматривается развитие инструментов цифровых технологий, их влияние на сферу образования, а также процесс их внедрения в учебные занятия. Анализируется, как цифровые технологии не только модернизируют методы преподавания, но и делают процесс обучения более эффективным и увлекательным для учащихся. Кроме того, в статье применяется метод сравнительного анализа для оценки уроков, проведенных с использованием как традиционных, так и интерактивных средств.

Ключевые слова: эффективность образования, цифровые технологии, информационно-коммуникационные технологии, инновационное образование, электронное обучение, дистанционное обучение, цифровые образовательные платформы, интерактивные методы, искусственный интеллект, образовательный процесс, информационные ресурсы, современные педагогические технологии, цифровая грамотность, качество образования, совершенствование образовательного процесса.

THE ROLE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN ENHANCING EDUCATIONAL EFFECTIVENESS

Mayram G‘ulomovna Ibragimova

is an Associate Professor in the Department of Technological
Education and Librarianship at Kokand State University.

ibragimovamaryamxon1@gmail.com

Abbosova Iroda Bahodirovna

QDPI magistranti.

Abstract. *This article examines the development of digital technology tools, their impact on the educational sector, and the process of their integration into lessons. It analyzes how digital technologies not only modernize teaching methods but also make the student learning process more effective and engaging. Furthermore, the article employs a comparative analysis method to examine lessons conducted using both traditional and interactive tools.*

Keywords: *educational efficiency, digital technologies, information and communication technologies, innovative education, e-learning, distance learning, digital learning platforms, interactive methods, artificial intelligence, educational process, information resources, modern pedagogical technologies, digital literacy, quality of education, improvement of the educational process*

KIRISH

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar shiddat bilan rivojlanib boryapti va har bir sohada zamon bilan odimlashni taqozo etmoqda. Axborot olish va foydalanish tezligi juda yiriklashgan bir davrda raqamli texnologiyalar ta’lim sohasini ham chetlab o’tmadi. Bugungi kunda raqamli texnologiyalardan foydalanish naqafaqat ta’lim samaradorligini oshirmoqda, balki ijtimoiy faol yoshlarni tarbiyalashda ham muhim ahamiyat kasb etmoqda[1]. Biz ilgari ta’lim dasturlarining , ma’ruzalarning yirik hajmli kitoblarda, darslar esa an’anaviy doska va hikoya qilish , shuningdek og’zaki savol-javob qilish usulidan foydalanilganiga guvoh bo’lganmiz. Bu esa ta’lim sifatining u qadar yuqori bo’lishini ta’minlamagan.

Hozirda ta’lim sifatini ko’tarishda ta’limni raqamlashtirish jarayoni boshlangan. Ushbu aqlli platforma o’qituvchiga vaqtini tejashga yordam beradi, sababi bir daqiqada o’quvchilar uchun topshiriq tayyorlash mumkun, shuningdek wordwall bepul va hamma fanga mos kela olishligi bilan judayam qulay. Ta’lim beruvchi shunchaki so’zlarni kiritadi platforma ularni tenglashtirish, anagramma, viktorina, mos keladigan juftliklar , flesh kartalar va gapirish kartalari kabi o’yinlar misolida taqdim etadi, o’qituvchi uni nusxalab material sifatida beradi yoki electron doskalarda bajaradi. Natijalar shuni ko’rsatadiki, darsning noan’anaviy usuli o’quvchilarga ma’qul bo’ladi va tushunish darajasi foizi yuqori bo’ladi. Shuningdek maqolada raqamli texnologiyalardan foydalanishning afzalliklari ko’p bo’lsada, ammo muammolari ham mavjudligi muhokama qilinadi.[2]

Nazariy-metodologik asoslari

- **Sistemali va faoliyatli yondashuv:** Ta’lim jarayonini yaxlit tizim sifatida ko’rish, unda o’qituvchi, o’quvchi, raqamli texnologiyalar va didaktik vositalarning o’zaro uzviy bog’liqligini ta’minlash.]

- **Raqamli pedagogika va didaktika:** An’anaviy didaktik tamoyillarni (ko’rinlilik, tushunarlilik, tizimlilik) bulutli texnologiyalar, sun’iy intellekt, katta ma’lumotlar (Big Data) va moslashuvchan (adaptive) ta’lim platformalari asosida qayta talqin qilish. **Raqamli yetuklik modellari:** Masalan, raqamli yetuklikni baholash va boshqarish modellari kabi ramkalar) orqali ta’lim muassasalarining raqamli salohiyatini o’lchash va rivojlantirish.

- **Psixologik-pedagogik mexanizmlar:** Talaba va o’quvchilarda raqamli savodxonlik, tanqidiy fikrlash hamda onlayn/blended (aralash) muhitda o’zini o’zi boshqarish qobiliyatlarini shakllantirish.

Ta’lim boshqaruvidagi o’zgarishlar

- **Ma’lumotlarga asoslangan qaror qabul qilish (Data-driven management):** Ta’lim sifatini monitoring qilish, o’quvchilar o’zlashtirishi va jarayon samaradorligini real vaqt rejimida (real-time) raqamli tahlillar orqali boshqarish.

- **Boshqaruvning markazlashmagan va moslashuvchan modellari:** An’anaviy burokratik boshqaruvdan tezkor raqamli ekotizimga o’tish, elektron hujjat aylanishi va avtomatlashtirilgan boshqaruv platformalarini joriy etish.

Kadrlar kompetentligini oshirish: Rahbar xodimlar va pedagoglarning raqamli madaniyatini, media savodxonligini hamda raqamli texnologiyalardan foydalanish ko’nikmalarini uzluksiz rivojlantirish.[3]

Tadqiqot natijalari shuni ko’rsatdiki, raqamli texnologiyalardan foydalanib o’tilgan darslarda o’quvchilar an’anaviy darslardagidan ko’ra mavzuni tushunish darajasi, o’quvchilarning faolligi, qiziqishi, bilimni mustahkamlash darajasi yuqori natija ko’rsatdi. Ammo natija qanchalik yuqori bolishiga qaramasdan, Raqamli texnologiyalardan foydalanishni ta’limga olib kirishda bir qancha muammolarga duch kelmoqdamiz. Ko’pgina maktablarda internet tezligi past yoki umuman majud emas. Shuningdek, zamonaviy komputerlar va proyektorlar yetishmovchiligi katta to’siq bo’ladi. O’qituvchilarning bilim va ko’nikmalari yetishmovchiligi. Ba’zi o’qituvchilarda raqamli texnologiyalardan foydalanish ko’nikmasi mavjud emas. Bu esa dars jarayoniga texnologiyalarni integratsiya qilishiga to’sqinlik qiladi. O’quvchilarning texnologiyadan foydalanish imkoniyatlari. O’quvchilarning hammasida ham telefon, planshet kabi qurilmalar mavjud emas, bu esa ijtimoiy muammolarni keltirib chiqaradi.[4]

An’anaviy va noan’anaviy dars jarayonida dars samaradorligini aniqlash. O’qituvchi tomonidan o’quvchilarning an’anaviy va noananaviy darsdagi faolligini kuzatildi. So’rovnoma va suhbat metodi. O’quvchilarning raqamli texnologiyalar vainteraktiv darslar qanday ta’sir qilayotganini aniqlash uchun tashkil qilindi.

Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalar ta’lim samaradorligini oshirish, o’quv jarayonini takomillashtirish va o’quvchilarning bilim olishga bo’lgan qiziqishini kuchaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ta’lim jarayonida raqamli vositalar, interaktiv platformalar va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish darslarning mazmunli, samarali va qiziqarli tashkil etilishiga xizmat qiladi. An’anaviy va interaktiv ta’lim usullarini qiyosiy tahlil qilish shuni ko’rsatadiki, raqamli texnologiyalar o’quvchilarning darsdagi faolligini oshirish, mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish hamda o’zlashtirilgan bilimlarni mustahkamlash uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish o’qituvchilarning raqamli savodxonligi, pedagogik mahorati va

texnologiyalarni dars maqsadlariga muvofiq tanlay olishiga ham bog‘liq. Shunday ekan, ta’lim jarayoniga raqamli texnologiyalarni izchil tatbiq etish, an’anaviy va zamonaviy ta’lim usullarini uyg‘unlashtirish ta’lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ibragimova, M., Usmonova, M., & Yusufxodjaeva, F. (2022). This article discusses the idea that preparing students for work at the current stage of education is one of the most important issues in the education and upbringing of the younger generation. *Texnologik ta’limni innovatsion tashkil etish. Obshchestvo i innovatsii*, 3(5), 153-157.
2. Мариям, И. (2018). НАПРАВЛЕНИЕ МОЛОДЕЖИ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОМУ ОБРАЗОВАНИЮ. *Актуальные научные исследования в современном мире*, (5-6), 29-31.
3. Sobirovna, U. M. (2023). Technology As a Factor of Educational Education In Special Schools. *Journal of Creativity in Art and Design*, 1(1), 4-7.
4. Sobirovna, U. M. (2023). TECHNOLOGIYA FANI DARSLARIGA INTEGRATSION YONDASHUV. In *Proceedings of International Conference on Educational Discoveries and Humanities* (Vol. 2, No. 4, pp. 109-113).
5. Sobirovna, U. M. (2023). PROFESSIONAL TRAINING OF STUDENTS OF SPECIAL BOARDING SCHOOLS. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036, 12(10), 62-67.
6. Sobirovna, U. M. (2023). PROFESSIONAL TRAINING OF STUDENTS OF SPECIAL BOARDING SCHOOLS. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036, 12(10), 62-67.
7. Усмонова, М. (2022). Imkoniyati cheklangan bolalarni o‘qitishda texnologiya fanining dolzarbligi. *Современные тенденции инновационного развития науки и образования в глобальном мире*, 1(4).
8. Sobirovna, U. M. (2022). INTERACTIVE LEARNING METHODS USED IN THE EFFECTIVE ORGANIZATION OF TECHNOLOGY COURSES. *Open Access Repository*, 9(11), 106-113.
9. Sobirovna, U. M. PROVIDING INFORMATION ABOUT TEXTILES AND ITS HISTORY IN TECHNOLOGY CLASSES.
10. Ibragimova, M. G. (2022). Methods of Inventing Young People to Entrepreneurship Through Interactive Methods. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(2), 45-48.
11. Ибрагимова, М. Г. (2019). НОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ШИТЬЯ В ТРУДОВОМ ОБУЧЕНИИ. *Актуальные научные исследования в современном мире*, (2-5), 113-116.
12. Gulomovna, I. M. (2022). IN ORGANIZING A CIRCLE TRAINING USING INTERACTIVE METHODS.
13. Ибрагимова, М. (2016). РОЛЬ ВНЕУРОЧНЫХ ЗАНЯТИЙ. *Ученый XXI века*, (10).
14. Ibragimova, M. G. (2022). O ‘RTA UMUMTA’LIM MAKTABLARIDA KASB-HUNARGA YO ‘NALTIRISH. *PEDAGOGS jurnali*, 4(1), 174-182.